

УДК 371.13:004(043.3)

DOI: 10.31499/2307-4914.20.2019.174173

МОТИВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Онищенко Ірина, кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти, Криворізький державний педагогічний університет.

ORCID: 0000-0003-0672-0570

E-mail: irina_onischenko@ukr.net

У статті розкрито сутність понять «мотиваційна компетентність», «мотиваційна компетентність вчителя початкових класів»; обґрунтовано необхідність формування мотиваційної компетентності як складової професійної компетентності вчителя початкової школи; описано структуру мотиваційної компетентності вчителя початкової школи; проаналізовано особливості впливу інформатизації вищої освіти на процес формування мотиваційної компетентності майбутніх учителів початкових класів; схарактеризовано мотиваційну компетентність як передумову формування мотивації до професійної діяльності в майбутніх учителів початкових класів в умовах інформатизації вищої освіти.

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентність, мотиваційна компетентність, професійна компетентність, мотивація, мотивація до професійної діяльності, інформатизація, інформатизація освіти, інформаційні технології.

MOTIVATIONAL COMPETENCE AS A PRECONDITION FOR BUILDING MOTIVATION IN FUTURE PROFESSIONAL CAREERS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INFORMATIZATION CONDITIONS

Onyshchenko Iryna, Ph.D. in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Primary Education, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0003-0672-0570

E-mail: irina_onischenko@ukr.net

Building motivational competence is the most important mission in the professional preparation of the intending primary school teachers in a higher educational informatization conditions. Indicators of educational outcomes are formed. Motivational competence, which defines graduates' readiness for professional performance and life in the information society. The propose of the study is to reveal the concept of motivational competence as a precondition for building motivation in future professional careers of primary school teachers.

The article deals with the necessity to build the motivational competence of the primary school teacher which is justified as the key element of the professional competence, to give an overview of «motivational competence», «motivational competence of primary school teacher»; a description of the structure of motivational competence of primary school teacher; the features of influencing of educational informatization on the process of preparing motivational competence of the intending

primary school teachers; to characterize motivational competence as a precondition to build motivation in future professional careers of primary school teachers in higher educational informatization conditions; it is established that motivational competence affects the quality, success and effectiveness of implementing future professional careers of primary school teacher. Motivational competence is defined as a complex, dynamic, holistic entity, which is expressed in building a positive attitude to the study and future professional activities, interest in the profession of primary school teacher, realization of the motives of education, the desire to achieve professional success. The enlightenment as to the nature and structure of the motivational competence of primary school teacher will guarantee support for the effective ways of its building and improvement.

Keywords: *competence approach, competence, motivational competence, professional competence, motivation, motivation to the profession, informatization, educational informatization, informational technologies.*

Істотною ознакою сучасного етапу розвитку вищої освіти є впровадження ідей компетентнісного підходу. Даний підхід передбачає поступову перебудову домінуючої освітньої парадигми з переважною трансляцією знань та формуванням умінь і навичок на створення ефективних умов для активного, свідомого й цілеспрямованого опанування майбутнім фахівцем комплексом життєвих і професійних компетентностей, які забезпечать йому успішну, результативну, ефективну життєдіяльність у мінливих умовах сучасного інформаційно насиченого та комунікаційно мобільного середовища. Компетентність виступає як ідея, як еталон якісної підготовки майбутнього фахівця.

У сучасних умовах змінюється формула мети: із «знання – уміння – навички – формування світогляду» на «знання – уміння – професійні компетентності». Компетентність постає як інтегрований результат освіти, присвоєний особистістю. Таке досягнення передбачає зміщення акцентів з накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок на вироблення і розвиток умінь діяти, застосовувати досвід у проблемних умовах.

З позиції компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю розв'язувати проблеми та професійні завдання різної складності на підставі наявних знань та досвіду. На другий план відішли передача і трансляція знань. Отже, в умовах інформатизації вищої освіти пріоритетними завданнями професійної підготовки майбутнього фахівця є формування потреб, умінь і здатностей самостійно вчитися, здійснювати пошук і відбір необхідної інформації, вміти застосовувати відповідно її до заданої ситуації, зокрема, і в нових умовах, швидко переучуватися.

Сучасній українській школі потрібен компетентний учитель, який не лише володіє глибокими теоретичними знаннями, а і здатний самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях. Професійна компетентність учителя початкових класів відрізняється інваріативністю і універсальністю щодо предметної галузі знань і галузей наук, що відрізняє його від учителя-предметника. Темпи інформатизації освіти вимагають високого рівня сформованості мотиваційної компетентності майбутніх учителів початкової школи, що забезпечить їм можливість ефективно розв'язувати професійні завдання в умовах інформаційного суспільства.

Особливості реалізації компетентнісного підходу в процесі підготовки вчителя початкових класів досліджували Т. Байбара, Н. Бібік, О. Біда, В. Бондар, М. Вашуленко, Н. Глузман, П. Гусак, Л. Коваль, О. Комар, Н. Кічук, О. Майданик, С. Мартиненко, О. Митник, Н. Олефіренко, Л. Петухова, О. Савченко, Г. Тарасенко, Л. Хомич, Л. Хоружа, І. Шапошникова та ін.

Різні аспекти мотиваційної компетентності вивчали І. Буракова, Т. Гребенюк, В. Гурова, С. Денисова, Л. Дідух, М. Кадемія, Л. Карпова, Л. Княженко, К. Нігаметзянова та ін. На підставі проведеного аналізу розробок учених констатуємо, що загальна феноменологія мотиваційної компетентності вчителя та її окремих видів знайшла відображення у психолого-педагогічних дослідженнях, проте в сучасній науці вона не має однозначного розв'язання.

Аналіз праць учених (Н. Бібік, О. Біда, В. Бондар, М. Вашуленко, Н. Глузман, Н. Гуртовенко, М. Дьяченко, Л. Захарова, Е. Зєєр, І. Зязюн, Л. Кандибович, Н. Кузьміна, А. Маркова, О. Мешко, Л. Мітіна, О. Савченко, Г. Сухобська, А. Яблонський та ін.) показує, що мотиваційна компетентність впливає на якість, успішність та ефективність професійної діяльності майбутніх учителів початкової школи. Отже, у сучасних умовах інформатизації вищої педагогічної освіти актуальним завданням фахової підготовки майбутнього вчителя початкової школи є формування в нього мотиваційної компетентності.

Мета статті – схарактеризувати мотиваційну компетентність як передумову формування мотивації до професійної діяльності в майбутніх учителів початкових класів в умовах інформатизації вищої освіти.

Концепція «Нова українська школа» переорієнтовує навчання із засвоєння величезної суми знань на освоєння компетентностей. Поняття «компетентність» набуває нового формулювання, зокрема, це «динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [12, с. 10]. Отже, з позиції компетентнісного підходу пріоритетом діяльності є не отримання академічних знань, а надбання умінь життєво необхідних компетентностей.

Погоджуємося з думкою Ю. Дорошенко, І. Бірілло, О. Хлюпіна, С. Блащук, які визначають компетентність як інтегральну властивість (якість) особистості, що характеризує її функціональний прояв під час активної успішної ефективної діяльності в мінливих, непередбачуваних умовах з досягненням поставленої мети як запланованого результату такої діяльності [7, с. 134]. Тобто, компетентність особистості проявляється у процесі її успішної діяльності і визначається за результатами такої діяльності, і тому є функціонально-результативним поняттям.

Професійна компетентність учителя початкових класів – це інтегративна властивість особистості, що володіє комплексом професійно значущих для вчителя якостей, має високий рівень науково-теоретичної й практичної підготовки до творчої педагогічної діяльності та ефективної взаємодії з учнями в процесі педагогічної співпраці на основі впровадження сучасних технологій для досягнення високих результатів [4, с. 49].

Вивчення психолого-педагогічної літератури показує, що в структурі професійної компетентності педагога, і, зокрема, вчителя початкових класів, важливе місце посідає мотиваційна компетентність, що пояснюється неможливістю здійснення педагогічної діяльності без мотивації. Зарубіжні та вітчизняні вчені одностайні в тому, що одним із основних компонентів професійної компетентності вчителя початкової школи виступає саме мотиваційна компетентність.

Безперечно, кожен етап становлення особистості професіонала супроводжується мотивацією – компонентом, який є внутрішнім спонуканням людини до діяльності,

стимулом і основою його професійної спрямованості. О. Бодалев зазначає, що справжній професіоналізм завжди супроводжується сильною і стійкою мотиваційною сферою на здійснення певної професійної діяльності та на досягнення в ній унікального, неординарного результату [2, с. 23]. Отже, мотивація є одним з базових компонентів, що входять в структуру професійної компетентності, що набуває особливого значення в рамках впровадження компетентнісного підходу у вищій професійній освіті.

Розглянемо сутність поняття «*мотиваційна компетентність*». Процес детального аналізу психолого-педагогічних джерел дозволив установити, що мотиваційний аспект професійної діяльності вчителя початкової школи має істотні особливості. Вивчення різних підходів до проблеми формування мотиваційної компетентності майбутніх учителів початкових класів в умовах інформатизації вищої педагогічної освіти засвідчив її складність та багатогранність.

М. Кадемія, Л. Дідух, розглядаючи проблему підвищення мотиваційної компетентності на основі наближення навчання до майбутньої професійної діяльності, зазначають, що «мотиваційна компетентність – універсальна складова мотиваційного компоненту, що виражається в сформованості позитивного емоційного ставлення до процесу учіння і пізнання, усвідомленні мети навчання, в бажанні підвищувати власний освітній рівень, прояві інтересу до навчання; специфічна складова включає мотивацію учнів до підвищення їхнього освітнього рівня з конкретних предметів» [9, с. 272]. Показником мотиваційного компоненту, як стверджують дослідники, є стійкість і спрямованість мотивації, вміння ставити мету (мікромету) власної діяльності та реалізувати приймати її; вміння обирати індивідуальну, власну освітню траєкторію; сформованість потреби в самоосвіті.

На думку авторів, важливою умовою формування мотиваційної компетентності є використання в процесі навчання: переконань студентів, зацікавленості та підвищення інтересу до навчання, сприяння та підтримки інтересів студентів до професійної діяльності, а тому важливим є розроблення системи засобів і методів розвитку професійної мотивації, в першу чергу, – мотиваційної компетентності в процесі навчання у ВНЗ. Особливого значення у формуванні мотиваційної компетентності у ВНЗ є використання проектного методу навчання, що стимулює інтерес студентів до певних, реально існуючих проблем, пошуку самостійних рішень [9, с. 273]. Отже, за переконанням учених, технологія проектного навчання має високий внутрішній потенціал, оскільки студенти навчаються не тільки одержувати професійно значимі знання в готовому вигляді, а й набувати їх самостійно, готує їх до майбутньої професійної діяльності, формуючи мотиваційну компетентність.

М. Кадемія в іншій своїй праці [8] підкреслює, що мотиваційна компетентність пов'язана з внутрішньою мотивацією, інтересами, індивідуальним вибором особистості (здібності до навчання, інтереси, винахідливість, навички адаптуватися і бути мобільним, вміння досягати успіхів, інтереси і внутрішня мотивація особистості, практичні здібності, вміння робити власний вибір і його захищати). Основними завданнями, проблемами, що висувуються перед педагогами є: як мотивувати діяльність з вивчення, повторення, закріплення, систематизації знань і вмінь, яким чином мотивувати розвиток навичок, пошук ідей і рішень та шляхів їхньої реалізації та ін. Отже, за переконанням вченої, формування мотиваційної компетентності має позитивний вплив на формування конкурентоздатного фахівця, а також забезпечує підвищення якості

навчання та професійної компетентності в цілому.

К. Нігаметзянова вважає, що основними складовими формування мотиваційної компетентності є: потреби, стимул, мотив, інтерес, мета. На думку авторки, потенційно важливим компонентом формування мотиваційної компетентності є інтерес. З метою формування пізнавального інтересу слід використовувати засоби нових інформаційних технологій – інтерактивне відео, телеконференція, електронна пошта та ін. Також ефективним засобом формування інтересу є веб-квест (Web-Quest). Цей проект містить проблемні і одночасно творчі завдання, для виконання яких використовуються інформаційні ресурси Інтернету [11, с. 488–489].

У праці Т. Фурсикової [14] подано результати теоретичного узагальнення з проблеми формування мотиваційної компетентності студентів як складника їхньої професійної компетентності. На думку авторки, важливою рисою вчителя є мотиваційна компетентність, сприйнятливість до педагогічних нововведень, оскільки лише адекватна цілям професійної діяльності мотивація забезпечує ефективну діяльність і саморозкриття особистості педагога. Дослідниця підкреслює, що «системоутворювальним складником професійної компетентності майбутніх учителів є мотиваційний, тому що саме від мотивів залежить особистісний сенс діяльності» [14, с. 116].

В. Полукаров, О. Долженко розглядають поняття «мотиваційна компетенція» як сукупність умінь і якостей людської особистості, яка дозволяє розвиватися, шукати нові шляхи вирішення, розуміти причинно-наслідкові зв'язки своїх дій. Дана якість особистості, на думку авторів, включає прагнення до саморозвитку, націленість на результат, орієнтацію на якість. Мотиваційна компетенція пов'язана з внутрішньою мотивацією, інтересами, індивідуальним вибором особистості (здатність до навчання, винахідливість, навички адаптуватися і бути мобільним, вміння досягати успіхів в житті, інтереси і внутрішня мотивація особистості, практичні навички, вміння робити власний вибір) [13, с. 39].

Значний внесок, на нашу думку, у розроблення теоретико-методологічних засад компетентісно орієнтованої освіти зробили Т. Гребенюк, В. Гурова. Сутність мотиваційної компетентності ними розглядається як здатність пізнавати, пояснювати і розвивати власні мотиваційні стани: усвідомлювати причини, які спонукають людину діяти, розуміти важливість для себе чого-небудь, оцінювати ставлення до чого-небудь, визначати свою мету діяльності, розрізняти далекі й близькі цілі в житті і т.і. [5, с. 40]. Отже, дана якість особистості дає уявлення про рівень розвитку її здібностей пізнавати власну мотивацію навчання, розуміти власні мотиваційні стани в різних освітніх ситуаціях, аналізувати і оцінювати власні цінності і цілі в освітньому середовищі, вміти застосовувати способи саморозвитку мотиваційної сфери.

Визначаючи мотиваційну компетентність як інтегральну характеристику здібностей людини пізнавати власну мотивацію і керувати її розвитком, Т. Гребенюк, В. Гурова у її структурі виділяють такі компоненти: аксіологічний (цілі і ціннісні орієнтири, вміння цілепокладання), діагностичний (уявлення про діагностичні засоби, здібності та вміння застосовувати засоби для вивчення мотиваційних станів і змін в них), гностичний (знання про мотивацію, мотиви, цілі та ін., способах їх вивчення, вміння аналізувати власні мотиваційні стани, мотиви, цілі, потреби), діяльнісний (вміння самопізнання, самоаналізу, саморозвитку і самоврядування мотиваційними станами), управлінський (здібності та вміння регулювати власні мотиваційні стани в освітніх

ситуаціях, займатися саморозвитком мотивації) [5, с. 32–33]. Таким чином, за переконанням учених, мотиваційна компетентність як інтегративна характеристика об'єднує в собі, з одного боку, знання сутності мотивації, а, з іншого, – здатності людини пізнавати власну мотивацію і керувати нею. У зв'язку з цим в якості критеріїв оцінки виступають дані про саму мотивацію і про ступінь розвитку здібностей самопізнання і управління мотивацією, що знаходять своє вираження у відповідних уміннях.

На думку Л. Карпової, структурними компонентами мотиваційної складової професійної компетентності є мотиви, настанови, орієнтації, спрямованість. Мотиваційна сфера, як стверджує автор, забезпечує сформованість загальнокультурної, особистісно-мотиваційної та соціальної компетентності [10, с. 10].

С. Денисова, досліджуючи структуру професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів, чільне місце відводить мотиваційно-ціннісному компоненту. Автор зазначає, що сутність мотиваційно-ціннісного компонента професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів полягає у визначенні цілей, соціальних установок, ціннісних орієнтацій, інтересів, потреб, нахилів, мотивів, що спонукають до професійної педагогічної діяльності та визначають професійну спрямованість особистості. Показниками мотиваційно-ціннісного критерію виступають: інтерес до професійно-педагогічної діяльності; бажання працювати вчителем початкових класів; мотивація досягнення успіху в педагогічній діяльності [6, с. 64].

Отже, аналіз наукових джерел дозволив дійти висновку про те, що на сьогодні відсутній єдиний підхід до окреслення структури мотиваційної компетентності вчителя початкової школи.

Відповідно до Концептуальних засад «Нової української школи» важливим завданням сучасної початкової освіти є не вкласти в молодшого школяра максимум знань, а навчити його оперативно отримувати інформацію, опрацьовувати її та практично використовувати. Компетентний і вмотивований учитель початкових класів повинен бути здатним якісно організувати навчальний процес у початковій школі, сформувати в молодших школярів компетентності, які є необхідними для продовження навчання в основній школі та життєдіяльності в сучасному інформаційному суспільстві. Таким чином, формування мотиваційної компетентності є необхідною складовою процесу підготовки майбутніх фахівців у галузі початкової освіти.

На основі аналізу наукових джерел, вивчення практичного досвіду роботи вчителів початкової школи, вимог до їх професійної діяльності, сформулюємо власне визначення поняття «мотиваційна компетентність вчителя початкових класів». *Мотиваційна компетентність вчителя початкових класів* – це складне, динамічне, цілісне утворення, що виражається в сформованості позитивного емоційного ставлення до учіння та майбутньої професійної діяльності, інтересу до професії вчителя початкових класів, схильності займатися нею, усвідомленні мотивів учіння, бажання досягнути успіху, підвищувати власний освітній рівень.

Мотиваційна компетентність передбачає усвідомлення мотивів для якісного здійснення професійної діяльності, тобто для придбання необхідних знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей особистості, які забезпечують можливість ефективно розв'язувати професійні завдання.

Ефективним засобом формування мотиваційної компетентності майбутніх учителів початкових класів в умовах інформатизації вищої педагогічної освіти є

інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище. Дане середовище є доступним, мобільним, активним, динамічним, потенційно відкритим до запитів студентів, що дозволяє майбутнім фахівцям початкової освіти задовольнити освітні потреби, розширити коло інтересів та особистий професійний світогляд.

В умовах «Нової української школи» вчитель початкових класів повинен бути здатним формувати нові освітні програми, складати навчальні плани і навчальні програми, обирати підручники, методика, проектувати відповідне навчально-методичне забезпечення, невід'ємним компонентом якого повинні стати такі електронні освітні ресурси, як електронні енциклопедії, словники, довідники, підручники, посібники, хрестоматії, тестові програми, предметно-орієнтовані середовища, освітні портали тощо.

У процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи ефективне використання ІКТ відкриває перспективу підвищення інтересу та мотивації до навчання – за рахунок динаміки, візуалізації, відкритості, зрозумілості та доступності засобів у самостійній та груповій роботі, за умови очної чи дистанційної організаційної форми навчання; сприятиме формуванню позитивної спрямованості на отримання знань; дозволить здійснити оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу; сприятиме розвитку наочно-образного мислення, активізації навчально-пізнавальної діяльності [1, с. 225].

Погоджуємося з думкою І. Буракової, Л. Княженко, які слушно зауважують, що відірваність теоретичного і практичного матеріалу не забезпечує формування у студента мотивації до професійної діяльності. Цей процес повинен бути безперервним за своїм характером і різноманітним за формами і способам реалізації, що вимагає від вищого закладу освіти проектування педагогічних технологій, спрямованих на розвиток активності особистості, що сприяють формуванню позитивної професійної мотивації, що підвищують соціальну адаптивність фахівців в умовах ринку праці [3, с. 38].

Отже, введення в теорію і практику освіти мотиваційної компетентності як педагогічного поняття дозволяє побачити в розвиваючій функції педагогічного процесу додаткову спрямованість – на здібності та вміння людини в галузі мотивації навчання, особливо на здатності пізнавати, оцінювати і здійснювати саморозвиток мотивації.

Таким чином, сучасний етап розвитку вищої освіти України характеризується впровадженням компетентнісного підходу та створенням дієвих механізмів його реалізації. Мотиваційна компетентність нами розглядається як складне, динамічне, цілісне утворення, що виражається в сформованості позитивного емоційного ставлення до учіння та майбутньої професійної діяльності, інтересу до професії вчителя початкових класів, схильності займатися нею, усвідомленні мотивів учіння, бажання досягнути успіху, підвищувати власний освітній рівень. З'ясовано, що на сьогодні відсутній єдиний підхід науковців до відбору компонентів структури мотиваційної компетентності вчителя початкових класів. Структура мотиваційної компетентності періодично видозмінюється, корегується у зв'язку зі стрімким розвитком науки і практики. Установлено, що мотиваційна компетентність впливає на якість, успішність та ефективність реалізації майбутньої професійної діяльності вчителя початкової школи. Розуміння суті й структури мотиваційної компетентності вчителя початкових класів слугуватиме обґрунтуванню ефективних шляхів її формування та вдосконалення. Перспективи подальших досліджень полягають у розкритті психолого-педагогічних умов формування мотиваційної компетентності майбутнього фахівця початкової освіти засобами ІКТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахмат Н. В. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки вчителів початкової школи в умовах інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Кам'янець-Подільський, Київ, 2017. 510 с.
2. Бодалёв А. А. Вершина в развитии взрослого человека: характеристики и условия достижения. Москва: Флинта-Наука, 1998. 168 с.
3. Буракова И. С., Княженко Л. П. Мотивационная составляющая профессиональной компетентности. *Профессиональная ориентация*. 2017. № 1. С. 38–43.
4. Ваколя Т. І. До проблеми професійної компетентності вчителя початкової школи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 34. С. 48–51.
5. Гребенюк Т. Б., Гурова В. П. Формирование мотивационной компетентности у старшеклассников в учебно-воспитательном процессе: монографія. Калининград: Изд-во РГУ им. И. Канта, 2007. 96 с.
6. Денисова С. П. Компоненти формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в умовах педагогічного коледжу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2014. Вип. 115. С. 63–66.
7. Дорошенко Ю. О., Бірілло І. В., Хлюпін О. А. та ін. Концептуальні засади формування інформатичної компетентності майбутніх архітекторів. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*: матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 12–14 лист. 2012 р.). Львів: ЛДУ БЖД, 2012. С. 133–139.
8. Кадемія М. Ю. Формування мотиваційної компетентності учнів професійно-технічних закладів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця: Планер, 2015. Вип. 42. С. 92–97.
9. Кадемія М. Ю., Дідух Л. І. Формування мотиваційної компетентності студентів. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. Харків: НТУ «ХП», 2015. Вип. 42(46). С. 267–274.
10. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2004. 27 с.
11. Нігаметзянова К. Р. Формування мотиваційної компетентності курсантів на заняттях з іноземної мови професійного спілкування. *Молодий вчений*. 2017. № 10(50). С. 487–491.
12. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepcz%20ia.pdf>.
13. Полукаров В. В., Долженко О. В. Формирование и оценка мотивационной компетенции будущих журналистов при обучении в вузе. *Сибирский педагогический журнал*. Новосибирск: НГПУ, 2003. С. 38–42.
14. Фурсикова Т. В. Формування мотиваційної компетентності студентів у процесі вивчення комп'ютерної графіки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 18(28). С. 115–120.

REFERENCES

1. Bakhmat, N. V. (2017). Teoretychni i metodychni zasady pedahohichnoi pidhotovky vchyteliv pochatkovoї shkoly v umovakh informatsiino-osvitnoho seredovishcha vyshchoho navchalnoho zakladu. *Doctor's thesis*. Kam'ianets-Podilskiy, Kyiv [in Ukrainian].
2. Bodaljov, A. A. (1998). Vershina v razvitii vzroslogo cheloveka: harakteristiki i uslovija dostizhenija. Moskva: Flinta-Nauka [in Russian].
3. Burakova, I. S., Knjazhenko, L. P. (2017). Motivacionnaja sostavljajushhaja professional'noj kompetentnosti. *Professional'naja orientacija – Professional orientation, 1*, 38–43 [in Russian].
4. Vakolia, T. I. (2014). Do problemy profesiinoi kompetentnosti vchytelia pochatkovoї shkoly. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific herald of Uzhgorod National University, issue 34*, 48–51 [in Ukrainian].
5. Grebenjuk, T. B., Gurova, V. P. (2007). Formirovanie motivacionnoj kompetentnosti u starsheklassnikov v uchebno-vospitel'nom processe. Kaliningrad: Izd-vo RGU im. I. Kanta [in Russian].
6. Denysova, S. P. (2014). Komponenty formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly v umovakh pedahohichnoho koledzhu. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho*

- pedagogichnoho universytetu – Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University, issue 115, 63–66* [in Ukrainian].
7. Doroshenko, Yu. O., Birillo I. V., Khliupin O. A. et al. (2012). Kontseptualni zasady formuvannia informatychnoi kompetentnosti maibutnikh arkhitektoriv. *Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii v suchasni osviti: dosvid, problemy, perspektyvy: proceedings of the Scientific and Practical Conference*. Lviv: LDU BZhD, 133–139 [in Ukrainian].
  8. Kademiia, M. Yu. (2015). Formuvannia motyvatsiinoi kompetentnosti uchniv profesiino-tekhnichnykh zakladiv. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. Kyiv – Vinnytsia: Planer, issue 42, 92–97 [in Ukrainian].
  9. Kademiia, M. Yu., Didukh, L. I. (2015). Formuvannia motyvatsiinoi kompetentnosti studentiv. *Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity*. Kharkiv: NTU «KhPI», issue 42(46), 267–274 [in Ukrainian].
  10. Karpova, L. H. (2004). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti vchytelia zahalnoosvitnoi shkoly. Kharkiv [in Ukrainian].
  11. Nihametzianova, K. R. (2017). Formuvannia motyvatsiinoi kompetentnosti kursantiv na zaniattiakh z inozemnoi movy profesiinoho spilkuвання. *Molodyi vchenyi – Young scientist, 10(50), 487–491* [in Ukrainian].
  12. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf> [in Ukrainian].
  13. Polukarov, V. V., Dolzhenko, O. V. (2003). Formirovanie i ocenka motivacionnoj kompetencii budushhih zhurnalistov pri obuchenii v vuze. *Sibirskij pedagogicheskij zhurnal – Siberian Pedagogical Journal*. Novosibirsk: NGPU, 38–42 [in Russian].
  14. Fursykova, T. V. (2012). Formuvannia motyvatsiinoi kompetentnosti studentiv u protsesi vyvchennia kompiuternoї hrafiky. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova – Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov*. Kyiv: Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova, 18(28), 115–120 [in Ukrainian].